

COMPRA, LEE, DIFUNDE
La Verdad nº 109
(octubre de 2021)

"Se cierra un periodo, se abre uno nuevo..."
Dossier:
Transición ecológica y economía «verde»...

Una reivindicació democràtica elemental:

SEPARACIÓ DE L'ESGLÉSIA I DE L'ESTAT A TOTS ELS NIVELLS

La religió cristiana va sorgir com a instrument d'emancipació contra l'imperi romà. Després de tres segles de persecució, l'emperador Constantí la legalitzà i de fet la va transformar en una Religió d'Estat l'any 313.

Podem dir que des de llavors la religió cristiana es va transformar en una institució al servei de les classes dominants.

A l'Europa occidental podem dir que la mateixa Església Catòlica era un poder feudal en ella mateixa en dominar la tercera part del territori i tenir entre els seus privilegis el dret al delme. És a dir, el dret a cobrar el 10% de les collites.

Set-cents anys més tard, quan la burgesia es desenvolupa com a classe social a les ciutats i per desenvolupar-se plenament necessita acabar amb l'Antic Règim feudal no té cap altre remei que prendre mesures contra les esglésies propietàries de terres i multitud d'altres propietats.

Podem afirmar que és el sorgiment de l'estat basat en relacions capitalistes, com passa a França des de 1785, capitanejat per una burgesia revolucionària en ascens allò que està a l'origen del que coneixem com a laïcisme, sistema administratiu que proposa la completa separació de l'Església i l'estat basat en l'argument del caràcter privat de les creences religioses.

Aquest procés tindrà els seus desenvolupaments més grans a l'occident europeu, paral·lel al més o menys intens desenvolupament de la burgesia i la profunditat de la seva revolució desmantellant el règim feudal: el 26 d'agost de 1789 a França es proclama la Declaració dels Drets de l'Home i el ciutadà, que dedica un article, el 10, a la llibertat religiosa ¹.

El 1871, quan la burgesia ja s'enfronta a una altra classe social insurgent, la classe obrera, la Comuna de París en la seva efimera encara que profunda acció estableix que el laïcisme és una qüestió dels treballadors. Posem a la vostra disposició el decret de la Comuna de París que decreta la separació de l'Església i l'estat ².

Després de la derrota de la Comuna aquest decret serà anul·lat i no serà fins al 1905 que s'aprovarà la llei de Separació de l'Església i l'estat a França ³.

Podem afirmar amb els fets històrics pro-

vats a la mà que també en el terreny del laïcisme la burgesia, en la seva fase imperialista i per tant ja sent una classe social (...) reacció en tota la línia (...) buscarà aliances cada cop més estretes amb les Esglésies retrocedint en tot allò que com el laïcisme va néixer de les seves pròpies necessitats com a classe social.

L'estat espanyol i el laïcisme

Espanya serà i és una unitat econòmica que a Europa occidental destacarà per l'extrema integració de l'Església i l'estat i la brutal opressió i explotació a què sotmetran el pagès en territoris propis com a les colònies, fins al punt que fins i tot les organitzacions obreres històriques ⁴ no podien sinó reflectir el massiu i intens odi que grans sectors del poble i sobretot que els treballadors organitzats ja des de mitjan el segle XIX tenien terratinents i bisbes per igual.

Durant la guerra civil (quan l'Església declara que la revolta militar és una "creuada"), sota el franquisme, la cooperació entre la dictadura i l'Església és estreta, i l'Església domina l'ensenyament, obté assignacions i beneficis pingües i dona suport al règim (fins a la seva última etapa, quan juga a dues baralles i permet que alguns sectors donin suport a les forces d'oposició)

L'acarnissament de l'Església i fins i tot dels capellans de poble o barri als assassinats, les tortura, les matances dels anys 1930 i la dictadura, la seva misogínia brutal contra les dones i altres atrocitats han marcat sens dubte l'estat de la Monarquia actual i la dependència mútua entre totes dues.

La transició i l'Església

L'Església Catòlica és un pilar del franquisme i un dels grans privilegiats quant a propietats i capitals l'acord de 1978 entre els dirigents de les organitzacions obreres reconstruïdes en el franquisme i aquest mateix havia d'establir com en tots els àmbits la continuïtat dels seus privilegis. I, efectivament així és.

Si l'estat franquista havia signat el 1953 l'anomenat concordat amb l'Església Catòlica el 3 de gener de 1979, aprovada recentment la Constitució que convertia a la dictadura en democràcia aquest és reformat per mitjà dels acords entre l'Estat

i l'Església.

Els acords van ser negociats en secret pel llavors ministre d'Afers Exteriors del govern d'Adolfo Suárez, el catòlic propagandista Marcelino Oreja, i el secretari d'Estat de la Santa Seu, cardenal Jean-Marie Villot. Les negociacions van començar abans que s'aprovés la nova Constitució democràtica i fins i tot que s'acordés la redacció de l'article 16 on finalment es va introduir la frase "llibertat religiosa i de culte" i s'estableix a l'apartat 3:2 que cap confessió religiosa tindria caràcter estatal.

Els acords van ser signats a la Ciutat del Vaticà el 3 de gener de 1979, només cinc dies després que entrés en vigor la nova Constitució en ser publicada al BOE el 29 de desembre del 1978. Estableixen el finançament de l'Església per part de l'Estat, així com nombroses exempcions d'impostos per als béns i els ingressos de l'Església, i l'obligació de l'Estat que s'imparteixi una assignatura de religió a tots els col·legis, amb professors pagats per l'Estat i designats lliurement pels bisbes.

Fins al dia d'avui el nacionalcatolicisme que definia aquesta estructura política i econòmica no només no ha patit cap minva malgrat les dotzenes d'anys de governs d'esquerres o progressistes sinó que ha vist augmentat tant els seus privilegis com el seu poder econòmic. Només cal veure les dades econòmiques que amb tot detall analitza l'associació Europa Laica dels informes de la Conferència Episcopal Espanyola i que permeten estimar en 11.000 milions d'euros anuals les que rep l'Església Catòlica de l'erari públic ⁵.

Actualitat de la lluita pel laïcisme

Tot i que la col·laboració dreta-esquerra (és a dir, PSOE, PCE, nacionalismes i regionalismes, PP, etc) ha estat gairebé absoluta durant tots aquests anys o potser per això resulta fins i tot complicat aportar les dades que indiquin per exemple quants són els milions d'euros de diners públics que mantenen els innombrables negocis de les Esglésies, sobretot de la Catòlica.

Onze mil catequistes de religió anomenats professors cobren del pressupost públic a les escoles públiques mentre que almenys un 12,5 % del pressupost global de l'ensen-

yament es destinava ja el 2018 a l'ensenyament privat i el també privat anomenat concertat. I només és un dels aspectes en què el poder i el negoci de l'Església s'ha vist incrementat molt notòriament.

Si apliquéssim una lògica formal a l'anàlisi dels últims mesos en aquest camp, ja amb Pedro Sánchez al govern o amb el govern de coalició PSOE-IU-Podem hauríem d'haver vist una contenció en aquest camí, sobretot quan les dades estadístiques oficials ⁶ diuen que la societat se secularitza i que especialment els joves deixen de ser creients.

És més, les mesures per retallar els privilegis i avançar en la separació d'Església i Estat haurien de ser prioritàries davant dels atacs constants de l'Església contra els drets socials i democràtics de diferents sectors socials i especialment les dones i els nens.

Lluny d'això assistim a l'escàndol de les immatriculacions de què la Plataforma Recuperant ⁷, la mateixa Europa Laica i sindicats com UGT Euskadi, STEE – EILAS, CCOO Euskadi o CGT denuncien:

- Des del 1946 fins avui l'Església s'ha apropiat, directament per les lleis nascudes de la dictadura o per les aprovades ja en la transició de més de 100.000 propietats públiques.

- De totes elles el govern de coalició només ha reconegut en un llistat de 34.961 immobles entre el 1998 i el 2015 negant-se a prendre mesures polítiques i legislatives per recuperar el patrimoni esquilmat.

En aquesta línia d'actuació cal entendre la visita per demanar permís de Carmen Calvo, aleshores Vicepresidenta del Govern, al Vaticà, amb acords mai explicats públicament i que ens traslladen a l'esperpent de la

recent visita de Yolanda Díaz, també Vicepresidenta, al mateix.

Laïcisme i república, unitat indissoluble

Hi ha tants arguments per fer aquesta afirmació que no caben en desenes de llibres que s'escriguessin, i per més que molts presumptes laïcistes i republicans ens venguin fum intentant desgastar l'ànsia de llibertat i canvi social profund que segueix creixent a força de "memorialisme", interreligiositat i altres paraules semblants els militants de la Quarta Internacional us convidem a defensar junts la reivindicació d'un sistema administratiu que separi l'Església i el Estat, que separi l'escola de l'Església, bandera que com d'altres qüestions democràtiques només interessa als treballadors i els pobles que abracen la lluita per la seva emancipació.

¹ https://dhpedia.wikis.cc/wiki/Declaraci%C3%B3n_de_los_Derechos_de_l'home_i_del_ciudadà

² <http://www.eglise-etat.org/Commune.jpg>

³ <https://www.assemblee-nationale.fr/histoire/eglise-etat/sommaire.asp#loi>

⁴ <https://laicismo.org/pablo-iglesias-en-el-mitin-anticlerical-del-fronton-central-1901/177997>

⁵ <https://www.europapress.es/sociedad/noticia-europa-laica-calcula-iglesia-recibe-11000-millones-estado-20150424143414.html>

⁶ En els 43 anys que el CIS fa aquesta pregunta el percentatge de persones que es defineixen com a catòliques ha baixat des del 90,5% al maig de 1978 fins al 55,4% en octubre de 2021, la xifra més baixa de la història. En canvi, el nombre de persones que es declaren no creients (ateus, agnòstics, indiferents, etc.) s'han multiplicat per cinc: del 7,6% al 39,9%. Baròmetre del CIS d'octubre del 2021

⁷ <https://www.recuperando.es/>

Els nostres compromisos ...

Campanya d'extensió i subscripcions a aquesta *Carta Setmanal*

Si no la reps, et convidem a que la rebis cada setmana. Si la reps, et proposem que subscriguis a altres companyes i companys als quals pugui interessar.

L'elaboració i enviament d'aquesta Carta comporta algunes despeses. El POSI, que l'edita, no té ni vol subvencions, tota la seva activitat i les seves publicacions són finançades exclusivament per treballadores i treballadors, que volen recolzar, en aquest cas, la publicació de la Carta Setmanal. Demanem un suport de 5 EUROS a l'any, o més si us sembla.

Nostre compte corrent en La Caixa és: **2100 2812 51 0200071314**. Indicant: Recolzo Carta Setmanal

Per rebre-la, envia un correu electrònic a: info@posicuarta.org

Pots contactar des: <http://posicuarta.org/cartasblog/contacto>

Partido Obrero Socialista Internacionalista
Sección en España de la 4ª Internacional

Carrer Desengaño, 12 (1º 3A). 28004 - Madrid Telèfon:
91 522 23 56 - Fax: 91 521 72 01 <http://www.posicuarta.org>
posicuarta.org
Busca'ns en Twitter: @posicuarta

